СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 125. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 1. червня, 1927. VOL. XXXV. No. 125. Jersey City, N. J., Wednesday, June 1. 1927. THREE CENTS

НАДІЇ НА СКОРИЙ КОНЕЦЬ ПОВЕНИ

НОВІ ЖЕРТВИ БУР У ПІВДЕННИХ І ЗАХІДНИХ СТЕЙТАХ.

НЮ ОРЛІНС, 30. мая. — В усіх околицях, залятих рікою Місісіпі, вже слідно значний спад води. Тільки ще в південній частині „цукрової долини" води стоять високо, але й тут вони певно скоро опадуть.

Секретар торговлі Гувер видав заклик до американського народа та взиває його зложити ще на ратунок загрожених повінню 2 міліони долярів.

Заляті околиці вже починають застановлятися над відбудовою після повени. Цілий край жде кольосальне питанне, бо повінь захопила коло 20 тисяч квадратових миль.

Через стейти Тенесі, Верджінію та Кентакі перейшла нині страшна буря, яка наробила шкоди на який міліон долярів та вбила кільканайцятеро людий.

ВЕЛИКІ ПАРАДИ З ПРИВОДУ СВЯТА ПРИКРАШЕННЯ ГРОБІВ.

КУЛИДЖ ВИГОЛОШУ ПРОМОВИ ПРО ОСНОВИ МИРА.

ВАШИНГТОН, 30. мая. — Як кождого року, так і сього, край святкував нині день памяти героїв американських воен.

З того приводу президент Кулидж виголосив промову на Національнім Кладовищи Арлингтоні, в якій підчеркнув закон яко основу мира. Він радив Американцям держатися моральних постанов у себе дома та засади допомоги в зносинах із зовнішним світом.

АМЕРИКАНЦІ ПРЕДКЛАДАЮТЬ ПЛЯН АМЕРИКАНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКОЇ УГОДИ.

НЮ ЙОРК, 20. мая. — Др. Николас Ботлер, президент Колумбійського університету, виголосив підчас урочистости промову про потребу полагодження межинародних суперечок без війни. Після пляну, який виробили профеcори університету Джеймс Шатвел і Чемберлейн, великі держави світа малиби заключити примірний договір про заборону війни. Першу таку угоду малиби зробити зі собою Злучені Держави й Франція.

БІЙКА МЕЖИ ІТАЛІЙСЬКИМИ ПАРТІЯМИ ПІДЧАС ВРОЧИСТОСТИ.

НЮ ЙОРК, 30. мая. — Урядове свято „Меморіел Дей" захмарилося в сій околиці двома скандальними подіями.

Наперед раненько в нюйорській дільниці Бронксі невислідженi ще виновники напали на громадку італійських фашистів, що збиралися взяти участь у поході в честь погибших героїв. Одного з фашистів хтось убив з револьвера, другого пробито на смерть ножем. Виновники втекли.

В Джемейці знова прийшло до бійки межи поліцією а закаптуреними Кленсменами, які хотіли взяти так участь у святочнім поході. Коли Кленсмени спротивилися приказови поліції та не хотіли виступити з походу, поліція мусіла викидати їх силою.

ТИСЯЧІ ЛЕТУНІВ ХОЧЕ МАТИ УРЯДОВУ ПОСАДУ В ПОЧТІ.

ШИКАГО, 30. мая. — До почтового уряду, який шукає кандидатів для перевозу воздухом почти, зголосилося дві тисячі кандидатів.

Уряд призначив найкращим почтовим летуном капітана Моріса Грейгема, котрий за 13 послідних місяців перелетів разом 125,000 миль, а за сей весь час ні разу не був примушений висісти там, де сього не плянував.

З числа зголошень на урядову почтову службу уряд робить заключенне, що подвиг Линдберга певно розбудить серед народа заціканлення летничими справами.

ШОФЕР ЗАВІЗ РОЗБІЙНИКІВ НА ПОЛІЦІЮ.

НЮ ЙОРК, 30. мая. — Обрабувавши одну реставрацію пізною ніччю двох розбійників всіло на тексі та під загрозою револьвера казали йому їхати як найскорше, щоби втекти перед їдучим в погоню реставрятором. Шофер, Іван Рибіцький на імя, віз їх богато блоків, але побачивши в одному місці двох полісменів на хіднику, виїхав на хідник та крикнув до здивованих полісменів: „Возьміть сих людий". Полісмени виняли револьвери та кинулися до їдучих у авті розбишак. Розбишаки висіли; один з них мав у руках револьвер, але один з полісменів вибив йому ударом по руці, а другий підняв сейчас руки в гору та заявив: „Ми піддаємося". Полісмени завезли обох арештованих на поліцію, куди й подався реставрятор, який за той час наспів на своїм тексі. Поліція каже, що оба опришки доконали тої самої ночи двох других рабунків реставрацій та забрали від властителів і гостий кількасот долярів.

УРЯДНИКИ НЕ ДАЮТЬ ЗЛІНЧУВАТИ АРЕШТАНТА.

ТАМПА, Флорида, 30. мая. — Громадка лінчвиників напала на місцеву вязницю, щоби добути відти Левіна, який сидить у сьому арешті, жедучи на суд за вбивство 5 людий одної родини. Урядники вязниці, обороняючи вязника перед нападом, вистрілили кілька разів до товпи та ранили одну жінку та 4 мущин. Коли товпа мимо сього не відступала, поліція вжила сльозних бомб, які остаточно розігнали товпу.

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК ЧЕРЕЗ МАШИНУ ДО ОГРІВАННЯ ВОДИ.

НЮ ЙОРК, 30. мая. — Мати, дочка й син італійських імігрантів Мариноччіо погибли від газу, який добувався з машини до огрівання води. Огрівали воду, щоби виробити вінки на гріб свому батькови.

ЗБУДУЙМО ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

Для тих, що гоять рани, що їх дістали в боротьбі за визволенне українського народа. Для тих безпритульних українських калік-інвалідів, що по геройськи боролися проти наших ворогів, для тих найкращих, а нами опущених наших синів, хочуть Американські Українці побудувати притулок у виді

УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

Всі жертви на ту благородну ціль належить слати до краю через:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ШТРЕЗЕМАН ЗАХОВУЄТЬСЯ НЕВТРАЛЬНО.

БЕРЛІН, 27. мая. — Німці здають собі добре справу з того, що в конфлікті між совітами а Англією припадає Німеччині дуже велика роля, бо вона може заважити побіду одної сторони або другої. Німецький міністер заграничних справ Штреземан знає, що очі всіх звернені тепер на німецьку політику і тому заявляє, що Німеччина буде держати себе невтрально і готова посередничити між обома сторонами, щоби довести їх до нового порозуміння.

ЕЛЕКТРИЧНІСТЬ З МОРЯ.

Славний знаток водної енергії, німецький інжинір Бравер, досліджуючи питання використання морської води до технічних цілей, зробив цікавий винахід. А саме, використовуючи ріжницю температури в ріжних верствах моря, сконструував механізм, що уможливлює добувати з глибини океану теплу воду. Уживаючи тої води до нагрівання спеціяльних апаратів в електровнях, можна буде таким робом заощадити на паливі, таким дорогім у довших океанічних подорожах.

ВІДБУДУВАННЯ БУДИНКУ, ДЕ ЖИВ ШЕВЧЕНКО.

Окрвиконком запропонував комунгоспові терміново розробити плян відбудування будинку в Києві, де 1846 року жив Тарас Шевченко.

ОБІКРАЛИ ПОЧТУ В БОЛШІВЦЯХ.

Ніччу на 2-го травня ц. р. невислідженi досі справники вломилися до почти в Болшівцях і викрали касу, в якій находилося в той час 20.000 зл. разом з американськими посилками грошей. Ця каса — то була звичайна залізна скринька, прикручена до доливки, через що й легко було її забрати. Це вже друга крадіж на цій почті від 1925 року.

ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА НА СЛУЖБІ МОСКАЛІВ.

Дня 25. березня має відбутись у Володимирі Волинськім торжественне передання Володимирського Собора Москалям. В цьому соборі від кількох літ відправа відбувається на українській мові. В наслідок протесту купки Москалів, митрополит Діонізій рішив передати собор Москалям. На це „торжество" має прибути навіть заступник Діонізія епископ Теодосій.

Проти цього нечуваного поступовання церковної влади українське громадянство якнайрішучіше протестує і вважає таку спробу явною провокацією, спрямованою проти нього. З огнем починають грати московські слуги! — („Новий Час").

РОБІТНИКИ В КИТАЮ.

В Китаю є тепер 5 міліонів фабричних робітників, але з того зорганізованих в професійних союзах тільки 350,000. Найвизначнішу ролю в теперішній домашній війні відграють моряки й залізничники. Перші з них мають в південнім Китаю свої організації і як в р. 1923 були ініціяторами великанського протианглійського страйку, так сьогодня є вони душею боротьби проти чужинців. Залізничники, що мають 50,000 карних членів, стоючи вірно по стороні Кантону в злих і добрих годинах, не раз вже давалися в знаки противникам південного уряду паралiзованням комунікаційного руху.

ЮВІЛЕЙ КАВИ.

З кінцем січня ц. р. в усій Бразилії святкували ювилей кави. В січні ц. р. минуло 200 літ, коли в Бразилії засаджено перші кавові кущі. Тепер покрили плянтації великі простори країни й стали підставою багацтв та добробуту Бразилії. Тож не диво, що на всіх плянтаціях святковано ювилей, а на найстаршій плянтації Кантінго вмуровано таблицю.

НАРОДНА ПЕРЕПИСЬ НА БУКОВИНІ.

На Буковині закінчилася народня перепись. Як доносять газети, жандарми жадали від селян, аби вони записувалися Румунами. Ті, що переводили перепись, ставили селянам двозначні питання щодо їх народности, або заступали питання народности питанням про походження. Все це діялося по наказу міністра внутрішніх справ, який розпорядив, аби 200,000 Українців, що замешкують північну Буковину, а які після него є зукраїнізованими Румунами, були повернені на лоно румунської національности.

НОВА ШПІОНСЬКА АФЕРА.

Румунська сигуранца відкрила нову шпіонську аферу, якої центром має бути Буковина, а тягнеться вона через Відень аж до Харкова. Підкладом до цеї афери послужив слідуючий факт: У селянина Василя Бучака з Кіцмана переведено на підставі анонімного донесення трус і знайдено листи, на підставі яких переведено ревізію й арештовано Карла Лукенюка та його брата Івана. Матеріялом для обвинення послужила переписка Карла Лукенюка з його сином, що тепер у Харкові. Письма йшли через приятеля сина Лукенюка, який находиться у Відні і взяв на себе обовязок пересилати листи до батька. Тоту родинну переписку агенти сигуранци стараються представити як противдержавне ділання. В однім письмі молодий Лукенюк подавав вказівки, як організувати по селах ячейки. Цей матеріял послужив до створення і роздмухання шпіонської афери в користь Радянського Союза.

ЕКСКУРСІЇ НА МОГИЛУ ШЕВЧЕНКА.

Академія Наук одержала повідомлення від всеросійського товариства селянських письменників про те, що між 12 та 15 травня з Москви виїздже на могилу Шевченка екскурсія селянських письменників.

ЛИНДБЕРГ ВЕРТАЄ ДО АМЕРИКИ

ЛОНДОН, 30. мая. — З кінцем тижня збереться капітан Линдберг до повороту в Америку. Поверне він ще до Парижа, щоби зложити спеціяльну подяку амбасадорови Геррикови і цілому французькому народови за сердечне приняття, а опісля спакує свій славний літак і виїде в Америку. Не знає тільки, чи поїде кораблем приватних ліній чи кораблем воєнним. Команда воєнної американської фльоти повідомила його, що коли хоче, може вертати до 15 червня на воєнним кораблі. Найбільше болить Линдберга це, що треба розбирати його „Духа з Сент Луис", бо він вважає, що це понижаючим і для аероплану і для летуна. Та нічого в тім випадку робити. Літака перевезуть до Ню Йорку, а звідтам виїде з ним Линдберг до Сент Луис.

Линдберг має велику охоту позістати довший час в Европі і приглянутися европейському життю, головно авіятиці, але тим разом мусить йти за голосом рідного краю і вертати до Америки, куди його взивають.

В Англії і Бельгії справили йому величаве приняття. В Лондоні був він гостем американського амбасадора Гавтона.

ЛИНДБЕРГА ЗАСИПАЮТЬ ДАЛІ ПОЧЕСТЯМИ, МЕДАЛЯМИ І ГРОШЕВИМИ ОФЕРТАМИ.

ПАРИЖ, 30. мая. — Якась богата жінка зявилася в американській амбасаді і доконче хотіла говорити з Линдбергом, переконуючи амбасадора Геррика, що вона зробить його щасливим і богатим, коли він згодиться на це, що вона його адоптувала як свого сина. Амбасадор навіть не допустив її до Линдберга, заявляючи, що Линдберг вже має одну славну маму, якої він за жадні гроші не опустить.

Міліонові оферти предкладають Линдбергови далі з ріжних сторін і ріжних підприємств. Він одначе повздержливий і каже, що йому не спішно з нічим, бо йому о гроші не ходить.

Париська знова спортова академія поклала Линдберга на першім місці як кандидата на золоту медаль і нагороду 10.000 франків на 1927 рік.

БУДУТЬ ВЧИТИ ПРО ЛІГУ НАЦІЙ В НІМЕЦЬКИХ ШКОЛАХ.

БЕРЛІН, 30. мая. — Др. Бекер, пруський освітний міністер заявив на засіданню Федерації Товариств Ліги Націй, що науку про завдання, цілі і значіння Ліги Націй буде обовязуючо у всіх школах, почавши від найнизших, а скінчивши на університетах. В той спосіб хоче Німеччина спопуляризувати ту велику інституцію, яка може принести світові цілковите замирення.

На тій самій сесії обговорювано і принято резолюції в справі приспішення евакуації Надренії.

КОНВЕНЦІЯ ВІЙСКОВИХ ЛІКАРІВ.

ВАРШАВА, 30. мая. — Отворено тут четвертий міжнародний конгрес війскових лікарів. На цей конгрес прибуло 300 делегатів. Американська делегація не забула в день отворення конгресу зложити в першу чергу вінця на гробі незнаного жовніра в память свята Прикрашування Гробів.

Радянський Союз не був заступлений на тім конгресі, бо висилали делегатів тільки ті краї, що належать до Ліги Націй, або до Товариств Червоного Хреста.

ВІДЧИНИЛИ МОДЕРНУ ЗАЛІЗНИЦЮ ПО СТАРИННОМУ ЗВИЧАЮ.

КОНСТАНТИНОПІЛЬ, 30. мая. — Отворено нову, по найновішим методам побудовану залізницю на шляху Ангора-Цезарея, довгу на 240 кільометрів.

При отворенню офірувано по давному звичаю 100 овець разом з великим верблюдом, обладованим дорогоцінними килимами.

ПОЛУДНЕВА АРМІЯ ДІСТАЄ СИЛЬНОГО СОЮЗНИКА.

ПЕКИН, 30. мая. — Довгий час не було певности, в чию сторону перехилиться армія генерала Ву Пей Фу, який довгий час заховував невтральність. Тепер справа вирішена. Ву Пей Фу станув по стороні полудневої армії. Значінне генерала Ченг Кай Шека через те зросло. Надіються, що тепер прийде до повної ліквідації правительства в Ганкові і націоналістичний уряд в Нанкінґ набере сили. Кажуть, що прірва між обома націоналістичними урядами була штучна, була це робота Москви.

ЯПОНІЯ ВИСИЛАЄ ДАЛЬШІ ВІЙСКА ДО КИТАЮ.

ТОКІО, 30. мая. — Побіди полудневої армії видно не дуже то задовольняють японський уряд, коли він рішився вислати дальші війска до Китаю. На разі вислано 2.000 жовнірів. Японія почувається загроженою в своїх інтересах. Зворот цей цікавий, бо ще кілька днів тому взад японський уряд заявляв, що не хоче вмішуватися в китайські справи та що не думає висилати більше війск до Китаю.

БРИТАНІЯ ВИСИЛАЄ КОРАБЛІ ДО ЄГИПТУ.

ЛОНДОН, 30. мая. — Англія була змушена вислати три воєнні кораблі до Єгипту з приводу нових заворушень. Власти в Каїро розпочали агітацію, щоби внести розклад в Армію і в той спосіб підкопати вплив Англії. Крок цей звернений властиво проти теперішнього египетського уряду, який ставиться неприхильно до Англії, а Англія знова хоче довести до міністеріяльної кризи і розвязання неприхильного собі парляменту.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗБУДУЙМО ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ!

„На постелі брудній, на клаптику соломи
Лежить хтось хорий... сухітничі лиця...
Зловісний кашель і краплини крови
На звялених устах..."

Так вмирали наші стрільці не на полю бою, але від ран і хоріб, розкинені по ріжних імігрантських таборах. Так кінчили тисячі своє життя вже по війні не тільки по ляцьких таборах смерти, але таксамо вмирали наші герої і на нашій рідній землі, не маючи ні рідні, ні притулку, ні тих, що їм знесиленим і немічним далиб якусь поміч.

Та ті вже в могилах. Вони вже й рук до нас не простягають. Але простягають до нас їх товариші, каліки-інваліди української армії, що ще при живих остали. Бо вони, на сором нам всім, ще досі не забезпечені. Ще досі нема відповідного дому, в якім можна би їх примістити, в якім вдячна нація моглаб гоїти їм рани. Ще досі не всі ті каліки мають протези, ще досі стоять вони при дорогах і вулицях, або ходять від хати до хати і жебрають на сором сорокміліоновій нації, а на сміх і радість ворогам. Чи так далі може бути? Чи так „Платить Народ" своїм героям!

УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ! Наближаються Зелені Свята, які по принятому в нас звичаю є рівнож і Святом Українського Інваліда. Хай ті сьогорічні свята будуть початком великої акції, яку започаткують американські Українці для тої цілі, щоби побудувати нашим інвалідам притулок, щоби зложити для Рідного Краю дар, який буде вічною памяткою про те, що й ми брали живу участь в нашій визвольній боротьбі. ТАКИМ ДАРОМ МОЖЕ БУТИ ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ, ПОБУДОВАНИЙ ЖЕРТВАМИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Всі наші жертви, що їх висилаємо раз-у-раз до краю, є великою пільгою, але всі вони розпливаються в мори народніх потреб. Колиж побудуємо Дім Українських Інвалідів, то вже тим одним памятником оставимо вічний памятник, який довгі а довгі літа буде документом, що в великій хвилі історичної визвольної боротьби американські Українці були серцем і душею зі своїми братьми вРіднім Краю. І лекше нам буде вертати до рідної землі, лекше нам буде її відвідувати. Бо коли нас запитають: А де ви були, коли наша земля кровавилася, ми покажемо їм на Дім Українських Інвалідів. А коли не будемо мати вже навіть кого відвідати в краю, зайдемо до нашого Дому Українських Інвалідів. А там нас приймуть і привитають.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКР. ОРГАНІЗАЦІЇ В АМЕРИЦІ:

С. Ядловський, з. предс. **Др. Л. Мишуга**, секр.

ТАК ПЛАТИТЬ НАРОД

Не перший вже раз на сторінках української преси порушується справу інвалідів Української Галицької Армії (УГА). Справа ця прикра для нашого загалу, прикра з матеріяльної сторони. Відчувають цю прикрість у першій мірі ті одиниці, гуртки та організації, котрим українська душа здрігається на спомин ще недавнього, історичної ваги, національного пориву до власної держави серед широких селянських мас Галичини та Великої України. Але ще більше прикра вона для самих інвалідів УГА та тих, котрі волею й неволею стоять близько інвалідів; членів Головної Ради „Українського Краєвого Товариства Опіки Над Інвалідами" (УКТОНІ) у Львові, на котрих Загальні Збори наложили обовязок вести Товариство.

Не можнаб сказати про українську американську іміґрацію, начеби вона ставилася байдуже до потреб старого краю. Перші роки окупації Галичини стверджують живий контакт іміґрації з родинним краєм. Здається, стероризований народній дух у Галичині та на Вел. Україні в 1919—1921 роках з подвійною силою спалахнув у вільній Америці. Українські культурні й гуманітарні інституції під польською займанщиною були тоді фактично підсичувані морально й матеріяльно серцем і рукою українських американських братів.

На жаль, в послідних літах поміч на іміґрації старому краєви постійно маліє. Розуміємо, що численні складки одних і тих самих осіб та організацій могли стати їм тягаром. Але ми мусимо сказати собі правду в вічі. Цей тягар відчуває наша іміґрація (а й уся суспільність) тільки тому, що не весь загал був і є готовий зложити на забезпечення інвалідів свій хочби найдрібнійший пай. Ми нарочно підчеркували і підчеркуємо, що жертви на інвалідів складають одні і ті самі особи й організації. Вже найвища пора, щоби кождий Українець освідомив собі, що **забезпечення недобитків нашої визвольної війни є солідарним обовязком усіх Українців разом і кождого зосібна!** Не буде цей обовязок важкий, коли кождий член суспільности візьме на себе його хоч маленьку частину.

Ми все і всюди залюбки чванимося нашим змаганням до самостійности, але тих, що ці змагання задокументували кровю, здоровлєм, задоволенням із життя, забуваємо та не забезпечуємо, як слід, життя борців за найвищий ідеал нашої нації.

Не маємо в краю маґнатів, не в українських руках державні посади, тому не можемо піти слідами наших теперішних гнобителів Поляків, котрі польських повстанців, навіть не інвалідів, прогнаних із корінної Польщі, приміщували по дворах, державних урядах, самоврядних та приватних інституціях в Галичині. Але українське населення в краю та в Америці й Канаді творить таку велику масу супроти неповної тисячки інвалідів УГА, що дійсно при добрій волі й належнім зрозумінню справи солідарна поміч інвалідам не повинна бути для суспільности замітним тягаром.

Мусимо здати собі справу, що, коли глядимо в дальшу будучність, то нинішні наші пожертви для інвалідів української національної армії не є видатком беззворотним. Оточеннє нинішних інвалідів належним захистом, а й належною їм авреолею, є певним задатком на те, що у відповідний момент нові сотні тисяч стануть до боротьби, мов із землі виростуть, щоб зірвати ворожі пута. Нинішна молодь повинна мати на очах взір громадянської відплати оборонцям народнього інтересу. Належить виховати нове покоління не в тупій резиґнації, німій толеранції ярма. Суспільність з будучиною ставить майбутнім працьовникам живий примір, з котрого молодь черпає завзяття і свідомість, що мусить істнувати українська держава, що здобудемо її тільки в боротьбі. Одначе коли нові тисячі у цій боротьбі втратять життя, здоровля, промінь щастя, то загал не забуває своїм героям їхньої найвищої жертви.

Будучим борцям мусимо поставити за взір інвалідів УГА, окружених симпатією, любовю, матеріяльно можливо забезпечених, щоб ми могли сміло вказати на знеможеного стрільця УГА нашим дітям зі словами: **Так платить народ!**

На жаль, є дійсність та мрії. Шлях між ними далекий, важкий. Поміч суспільности інвалідови УГА далеко не вистарчає. В інваліда рветься серце з розпуки. Очі запливають сльозами. Уста, що колись в екстазі кликали до боротьби за Рідну Землю, нині в обуренню-покорі шепочуть-питають: До когож маю тепер піти?

Румянцем сорому багровіє лице. Українське Краєве Товариство опіки над інвалідами у Львові називається мабуть тому краєве, що опікується інвалідами з цілого краю, а не тому, щоб увесь край із запалом одушевленням і доброю волею опікувався інвалідами УГА.

Так платить народ!

Але такий стан не сміє дальше тревати! Основуються в Галичині філії УКТОНІ, нехай же і в Америці та Канаді скрізь, де є тільки якась українська громада, творяться „Гуртки опіки над українськими інвалідами". Нехай такі гуртки збирають що місяця датки на інвалідів між своїми членами і серед цілої української громади.

Наближаються Зелені Свята. В той час по цілій Галичині лунає клич: „Зелені Свята — дні Українських Інвалідів". Кождий громадянин повинен бодай при тій нагоді сповнити свій обовязок супроти наших борців. Нехайже наші заморські Брати спомянуть в ті дні інвалідів УГА та принесуть їм значнішу поміч. Наші інваліди не сміють почуватися жебраками; вони мусять бути почесними громадянами України.

Всі жертви належить слати до **Обєднання,** або до **Укр. Краєвого Товариства Опіки Над Інвалідами у Львові, вул. Руська ч. 3.**

ІНВАЛІД

В бараку темнім, мов домовина,
Убогий стрілець-інвалід сидів,
На нозі протеза, у пахах пухлина,
На другій безліч від ран боляків.
В голову очи позападали,
Випали зуби, зморщилася твар,
Сивіє волос, старієсь з печали,
В долину клонить голову нуждар.
„Перед роками, здаєсь недавно,
„Як лишав жінку і малих синів,
„Йдучи у військо, січовеє, славне,
„Здоровий, сильний, орлом в бій летів.
„Тепер, ох, Боже, як гірко жити,
„В чужому краю лічить ночи, дні,
„Голову зболілу нема де склонити:
„Ляхи не пустять між рідних, своїх!
„Бридь, паразити хату забрали,
„За довг продали зайдам, мазурам,
„Діточок, подругу в комірне прогнали,
„Носити воду паршивим жидам!
„Уже й не пише листа, убога,
„Про нужду, горе і сльози свої,
„Щоб не ранити більш серця мойого,
„Не рвати нервів до решти моїх".
І дні за днями сумно минали,
В вигнанню восьма застала весна;
Золоті проміння не йому сіяли:
В стражданню гасло розбите життя...
Стрільці на площу в збірку зійшлися,
За сотнею сотня машерували,
А він під плотом, ніби молився:
„Не губи, Боже — глянь: сили впали".
Після приказу з рідного краю
Листи дижурний хлопцям роздавав;
У куток тихий, під пліт дротяний,
Для інваліда занести прохав.
„Спаси-Біг, любий, брате, голубе, —
„От і за мене ще не забули:
„Вісточку післали — горе забудесь, —
— „Подруго, діти: Здорові були!"
Мов немовлятко рідная мати,
Цілував тричі ті рядки дрібні,
Радісно сердешний почав їх читати —
„Ні се не з дому — слова не такі"...
„Любий брате! Лист я пишу
„Та за Твою жінку милу
„І за синів, що лишились
Самотою, без хатини.
„Серце болить, як згадати,
„Але треба написати:
„Жену Твою поховали,
„Малих у найми віддали.
„На похорон не просили —
„Ляхи Тебе удушилиб;
„Ще в зимі засуд видали,
„Ой, закувалиб в кайдани..."
Руки умліли, в очах стемніло,
В серцю запекла гадючина їдь,
Не ворохнулось поранене тіло;
У вухах шум, на душу впала плісня.
І довго думи з думами бились,
Рвалося серце з горя, одчаю,
Бухнули сльози і покотились
По блідих лицях бистрим ручаєм.
В розпуці, люті уста шептали:
„Чуєте, люде, світе лукавий,
„Здоровля, волю — всьо зрабували,
„Живцем в могилу її загребали,
„А Україну в шматки роздерли
„І обагрили кровію, гранію,
„На жертвеннику її обдерли, —
„Збуї, зробили пекло із раю!
„Ростіть же, діти, мої бурлаки:
„Ідіть в повстанці і кріси беріть,
„Москалів ріжте, Ляхів рубайте,
„За правду, волю у пень їх січіть!"...
Сонце запало, сходили зорі,
Ніби надію ще в душі він чув,
Вітрець весняний нісся по полі;
Він зітхнув тяжко і тихо заснув.

Роман Пристай з Ембрідж, Па.

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(14)

— Якби в тій комнаті спала Марина, не така дурна Олена, — думав, — то я прийшов би до мастку. Марина помогла би, бо то мудра дівка... Але, як Олена почує ніж при своїм горлі, то й вона поможе. Як не власними руками, то бодай тим, що не наробить крику, коли я буду робити. Як загрожу їй, що її лишу на ганьбу, ще й Марину возьму, то не буде дивитися на те, що я роблю. Нині ще не скажу їй всього. Нині мусить тільки з тим погодитися, що поки я бідний, з бідною не оженюся.

Обміркувавши, що й як сказати Олені, пішов до себе. Аж по довгій хвили, щоби Олена не дуже певна була свого, пішов до неї.

— Коли поберемося? — були перші її слова.

— Ти питаєш, коли поберемося. Як я можу сказати тобі вже тепер ту днину, коли я ще не знаю, чи ми взагалі поберемося.

— Михайле, не жартуй! Мені зимно й горячо робиться на переміну, коли чую такі жарти. Чейже знаєш, що мусимо побратися, бо инакше не може бути. Ти вже вчера прирік, нині знов микитиш.

— Як би я тобі обіцював був, заки зачав з тобою, то може би моя совість казала мені вволити твою волю. Але не я тебе, а ти мене звела. Сама знаєш, як воно зачалося. Отже ти мені не кажи, що мусимо побратися, та що инакше не може бути.

— Але ти ще раньше казав мені, що любиш мене. Як би не те, я була би до тебе не прийшла.

— Що правда, то я казав. Я любив тебе. І тепер люблю. І мабуть ще довго буду любити.

— Щож роблять ті, що люблять?

— Те, що й ми робимо. Більше не треба.

Олена захлипала. Обіймила його обіруч, пригорнула до себе і стала молити:

— Михайлику! Любий мій! Не губи мене. Я моеї ганьби не пережию.

— Може ганьби цілком не буде?

— Я не буду з острахом вижидати тої хвилі. Як зараз не поклянешся, що поберемося, то вже завтра зроблю собі смерть.

— Побалакаймо на розум.

— Ти хочеш мене затуманити. Не хочу нічого на розум. Скажи тільки одно... Ти знаєш що!

— Саме про се хочу балакати. Насамперед скажу тобі, які є перешкоди. Потому подумаємо, чи ті перешкоди дадуться побороти. Мій батько богач, я у батька один. Так що з того! Батько ворог Ляхів, ворог католиків. Сказав мені, що як би я обляшився, або хоч би тільки оженився з Ляшкою, то й стебла не дістану від него. Ти, Ляшка.

— Для тебе вихрещуся. Ніхто не перешкодить, бо батьків уже не маю, Медвин мій опікун.

— Мій батько такий завзятий, що у него Ляхом кождий такий, що в своїх жилах має хоч би одну краплину ляцької крови. Як оженюся з тобою, то від батька не дістану нічого. Від Медвина мушу відійти.

— Та чого? Ліпшого челядника, як ти, не дістане.

Карпюк не хотів сказати, що його любощі з двома наймичками не можуть довго лишитися тайною. Як виявиться, то Медвин його нажене.

— Може завтра скажу тобі, — відповів Олені. — Нині не питай.

— Як відійдеш від Медвина, то чейже у иншого майстра знайдеш роботу і зарібок.

— У Львові тепер застій. Майстри не мають роботи. То тільки Медвин такий щасливий, що дістав цілу скриню латанини від литовського гетьмана. Хоч се латанина, але добре платна. Я може міг би дістати роботу, але аж в молдавській Сучаві. Оноді був у Львові якийсь сучавський золотар, що має велику робітню. Кажуть, о много більшу, як Медвин. У него робить аж вісім челядників і ще більше хлопців. Він тут питав за добрим челядником; таким, що за него міг би вести цілу робітню. Йому нарадили мене. Мене дуже кортіло, але... я був дурний; дуже дурний.

— Чому дурний?

— Бо задивився в твої очи. Хоч ми ще не любилися, то я таки не мав сили відійти від тебе, лишити тебе тут.

— Я була би пішла з тобою. Хоч би не до Сучави, а на саме дно пекла!

— Колиж бо ти тоді дулася. Се одно. Друге, я через мого батька не можу оженитися з тобою, а тоді я ще не знав, що між нами буде ось так, як тепер є. Не знав, що ти сама прийдеш до мене не питаючи, чи оженюся.

— Я не питала, бо не сумнівалася, що поведеш мене під вінець. Але, ще не пропало. І Сучава не пропала. Піду туди з тобою, хоч би й нині. І там є попи. Звінчають нас.

— Коби я знав, що там зараз дістану яку роботу! Той сучавський майстер, що хотів мене взяти, вже відїхав. Чи у Львові дістав кого, я не чув. Як не у Львові, то може дістав де инде і для мене у него роботи вже нема. Як би я мав чим якийсь час видержати безробіттє, то не згину. Роботу таки знайду. Але не маю на перші дни. Коби то тільки на перші дни в Сучаві! Але я й на дорогу туди не маю. Я голий, ти гола.

— Яж тобі вже вчера казала, що в касі Медвина маю пару червінців.

— Се й на дорогу не вистане. Я сам зайшов би пішки... Хиба ти лишишся тут, а я...

— Хочеш втечи від мене? — Олена перебила живо. — Як ти годен пішки, то й я годна. Піду з тобою, не то до Сучави, а на край світа.

— Ти не жартуєш? Ти справді пішла би за мною аж в Молдаву? Підеш, хоч би я тут не знати що вдіяв? Бо тут, кажу тобі, з тобою не оженюся. Таку думку вибий собі з голови, бо про се й бесіди не може бути. Сама будеш собі винна, як з нашої любови вийде щось дуже прикре для тебе. Ідучи до мене, ти не подумала, що робиш.

— Куди ти, туди й я. Хочби на тебе не знать що говорили, хоч би на тебе всі пальцями показували, хоч би ти від шибениці відірвався. Піду з тобою, тільки зроби мене твоєю жінкою.

— А як би я тут прогрішився яким нечесним ділом... Чи й тоді підеш? Як би я, приміром... Гм... Я лиш так для приміру, бо я мами вже не маю і не годен зарізати її... Як би я зарізав рідну маму... Ти пішла би?

— Серце боліло би і жах брав би мене, бо тоді ти й мене міг би зарізати, але пішла би. Бо люблю тебе і ти мусиш стати моїм мужем.

— А як би ти вчула, що я звів сто дівчат?

— І тисячу! Коби тільки раньше тої хвилі, коли ти зачав зі мною. Я знаю, що жаден парубок не святий, отже й ти не святий.

— А як би я обікрав кого?

— Мені було би прикро, але я твоя, ти мій.

— А як би я вкрав на твоїх очах. Якби я крав тільки на те, щоби міг з тобою звінчатися і з тобою жити?

— Не мороч мене такими пустими питаннями. Ти сего не зробиш. А як би й хотів, то й не позволила би.

— Скажи, що ти зробила би, як би я таки вперся і крав на твоїх очах? Дай відповідь, бо я хочу знати, як сильно любиш мене.

(Дальше буде).

ПРОТЕЗИ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ У. Г. А.

В першім кварталі 1927 р. уділило „Українське краєве Товариство опіки над інвалідами" у Львові протези і репарації протез слідуючим інвалідам:

І. Нові протези одержали:

1.	Гринько Петро, Стрільбичі, Ст. Самбір, одну протезу в ціні	150.00 зол.
2.	Білий Йосиф, Грибовичі, Дубляни, 1 протезу	145.00 „
3.	Гуцало Микола, Сихів, п. Соколів, 2 протези	310.00 „
4.	Бодак Осип, Олешків, Заболотів, 2 протези	224.00 „
5.	Бодак Осип, Олешків, Заболотів, деревл. щудло	5.00 „
6.	Журавинський, Мик., Трибухівці, Бучач, пропукл. пояс	15.00 „
7.	Флюнт Яросл., Львів, 1 очну прот.	10.00 „
8.	Коваль Іван, Викоти, Самбір, 1 ручну прот.	125.00 „
	Разом	984.00 зол.

ІІ. Репарації протез одержали:

1.	Дидюк Петро, Водники, Старесело	30.00 „
2.	Сенета Пилип, Укр. Дім Іванл. у Львові	22.00 „
3.	Сак Онуфр. Запитів, к. Львова	10.00 „
4.	Василишин Степан, Остра, Коропець	10.00 „
5.	Бодлак Сильв., Полівці, Джурин	90.00 „
6.	Чавс Іван, Укр. Дім Інвалідів	35.00 „
7.	Гудима Микола, Нежухів, Стрий	35.00 „
8.	Хамрай Ол., Цецова, Зборів	20.00 „
9.	Слободюк Теоф., Витків нов.	43.00 „
10.	Лесів Микола, Церківна, Болехів	105.00 „
11.	Сорочак Павло, Стрільбичі, Ст. Самбір	58.00 „
12.	Білий Йосиф, Грибовичі, Дубляни	35.00 „
13.	Гриділь Вас., Угерці, Городок	85.00 „
14.	Лупій Яків, Запитів, к. Львова, 2 протези	150.00 „
15.	Фіґура Іван, Крукеничі, Мостиська	60.00 „
16.	Фостяк Ів., Укр. Дім Інвалідів	17.00 „
17.	Сенчук Пилип, Симків, Радехів	20.00 „
18.	Костишин Михайло, Коршів, к. Коломиї	75.00 „
19.	Ставничий Павло, Запитів, к. Львова, 2 прот.	120.00 „
	Разом	1,020.00 зол.

ІІІ. Пружини до протез:

10 штук	12.00 „
Разом видано на протези	2,016.00 зол.

СПИС ІНВАЛІДІВ УГА, ЩО ОДЕРЖУЮТЬ МІСЯЧНУ РЕНТУ

„Українське Краєве Товариство опіки над Інвалідами" у Львові видає в цьому році дотепер постійні ренти отсим інвалідам Української Галицької Армії:

		золоті
1.	Андрохович, Омелян, Коломия, параліж лів. части мозку	10.00
2.	Андрухів Іван, Бовшів, п. Болшівці, спаралїжований	10.00
3.	Бабій Микола, Кавчий Кут п. Стрий, ампутована нога	15.00
4.	Бобеляк Яким, Львів, сліпий	10.00
5.	Бодак Осип, Одещків, п. Заболотів, ампутовані ноги	10.00
6	Волиняк Іван, Боянець, п. Туринка, спаралїжовані ноги і відтята пр. рука	25.00
7.	Волошин Григор, Малехів, п. Знесінне (коло Львова), зломанне руки і ребер	15.00
8.	Волошин Михайло, Ляцьке шлях., п. Марківці, пр. нога 10 цм. коротша	15.00
9.	Вітер Михайло, Чернів стар., п. Букачівці, ампут. ліва нога	10.00
10.	Вавринюк Онуфер, Незнанів, п. Холоїв, утрата ока, ушкодженне долоні, ноги, уда, грудей	10.00
11.	Вовк Михайло, Гукалівці, п. Оліїв, ампут. нога	15.00
12.	Гудима Микола, Нежухів, п. Стрий, ампут. ноги обі нижче колін	20.00
13.	Гриділь Василь, Угерці нез., п. Городок, туберкульоза кости лівої ноги	10.00
14.	Гуцало Микола, Сихів, п. Соколів, ампут. 2 ноги, глухий	20.00
15	Гринько Петро, Стрільбичі, п. Ст. Самбір, ампут. 2 стопи	15.00
16.	Гладюк Ів., Бутини, п. Мости вел., ампутована нога	15.00
17.	Гоцький Юрій, Краків, ампут. нога	90.00
18.	Довгань Павло, Увисла, п. Хоросткіе, параліж	20.00
19.	Дудик Роман, Сасів, ампутова л. рука	20.00
20.	Дуцай Мих., Пліхів, п. Поморяни, ампут. л. нога	15.00
21.	Дякон Семен, Посіч, п. Лисець, без лів. долоні	15.00
22.	Бабінець Вас., Горохолина, п. Богородчани, спаралїжований	10.00
23.	Жеребецький Андр., Дальнич, п. Батятичі, пр. нога 13 цм. коротша	10.00
24.	Журавинський Мик., Трибухівці п. Бучач, темний на пр. око, ліва рука безвладна	10.00
25	Заяць Лев, Львів, зломана рука	20.00
26.	Іванків Юрко, Молотьків, п. Надвірна, без лів. руки	15.00
27.	Кахній Мик. Лисятичі, п. Стрий, перестріл грудей і пр. руки	20.00
28.	Качурак Вас., Пігайчики, п. Коломия, параліж ніг	20.00
29.	Казань Павло, Ліски, п. Гільче, параліж кінчин	15.00
30.	Кальницький Онуфр., Сушиця мала, п. Хирів, параліж лівої части тіла	10.00
31.	Криницький Іван, Рокітна, п. Бруховичі, л. рука зломана	10.00
32.	Куневич Микола, Горохолина, п. Богородчани, ушкодж. хреб. стовпа	10.00
33.	Ковалів Адам., Голгочі, ропить рана, болі голови	15.00
34.	Магдич Мих., Вільшаниця, п. Тисьмениця, розбите коліно	10.00
35.	Марусяк Ів., Вовчухи, п. Родатичі, спаралїжований	10.00
36.	Майба Денис, Куткір, ампт. ліва нога нижче коліна	5.00
37.	Лісецький Дм., Белз, ампут. ліва нога	20.00
38.	Лацінник Данило, Варяж, перестріл ніг, ушкодж. костей	20.00
39.	Лупій Яків, Запитів, коло Львова, ампут. 2. ноги	20.00
40.	Недошитко Вас., Ходачків мал., п. Бірки вел., сухоти	10.00
41.	Обуховський Леоп., Василів, п. Корчів, ампут. права рука	20.00
42.	Попович Іван, Труханів, п. Сколе, ампут. нога	15.00
43.	Пінчук Ол., Добрівляни, п. Стрий, параліж	10.00
44.	Рокицький Роман, Носів, п. Завалів, ампут. пр. рука	10.00
45.	Сак Онуфр, Запитів (коло Львова), ампут. нога	15.00
46.	Савка Мих., Бовшів, п. Болшівці, втрата ока, перестріл ноги	10.00
47.	Сенета Вас., Ст. Самбір, ампут. 2 ноги	20.00
48.	Суходольський Ст., Білич, п. Ст. Самбір, безвладна пр. рука	10.00
49.	Татарин Теод., Милованне, п. Стриганці, ампут. ліва стопа	10.00
50.	Тимовчак Вас., Ляшки мур., п. Знесінне, ампт. нога	20.00
51.	Товстяк Григор, Салаші, п. Угнів, ампт. ліва долоня	10.00
52.	Точенюк Теод., Тетевчиці, п. Радехів, параліж хреб. стопа	10.00
53.	Ференчак Андрій, Бібрка, спаралїжований	15.00
54.	Хамрай Олекса, Цецова, п. Зборів, ампут. ліва нога і права стопа	20.00
55.	Ціцюра Василь, Устє Зелене, темний	15.00
56.	Чемерис Іван, Могильниця-Будзанів, ампт. л. нога	10.00
57.	Швець Ем., Боратин, п. Острів, ампт. 2 ноги	20.00
58.	Шот Мих., Вільшаниця, п. Яворів, параліж прав. боку, майже німий	20.00
59.	Шелемей Іван, Ліски, п. Гільче, спаралїжований від побиття Поляками	20.00
60.	Штокало Петро, Хоростець, п. Конюхи, пораження нервів	15.00
61.	Горбач Андр., Топорів, ампут. права нога	15.00
62.	Легедза Мих., Гошани, п. Рудки, переломана кість в руці	20.00
63.	Слободюк Теофіль, Витків Нов., ампут. права нога	15.00
64.	Гуцул Микола, Рожнів, паралїжована рука і органи мови	15.00
66.	Толопка Гр., Підярків, п. Миколаїв, ампут. ліва нога, в правій брак пальців	10.00
67.	Білевич Вас., Кукизів, п. Яричів нов., зломаний хребет	10.00
68.	Сліпенький Вас., Пуків, п. Рогатин, ампут. права нога	20.00
69.	Луців Максим, Липиця гор., пов. Рогатин, ампут. пр. нога	15.00
70.	Костишин Михайло, Коршів к. Коломиї, ампут. нога	15.00

Крім цих постійних щомісячних рент уділювало товариство інвалідам УГА періодичні підмоги. Всього на ренти і підмоги інвалідам видано за січень, людий і березень 1927 р. 9.170 зол.

Періодичні підмоги одержали 133 інваліди. Разом з рент і підмог Т-ва користало в цих місяцях 203 інвалідів.

Надто удержує товариство у Львові Укр. Дім Інвалідів, де стало перебуває тепер 33 інв., а часово ті, що приїздять лічитися і по протези.

Перегляд приходів У. К. Т. О. Н. І. за І-ІІІ. 1927.

І. Приходи.

Жертви	24.616 зол.
Членські вкладки	1.127 „
Шевська робітня	664 „
Кравецька робітня	1.495 „
Ріжні	174 „
Разом	28.076 зол.

II. Розходи:

Ренти і підмоги інвалідам	9.170 зол.
Удержання Укр. Дому Інвал.	8.483 „
Протези	2.016 „
Адміністрація	2.450 „
Інвентар	44 „
Разом	22.163 зол.

Зіставлення:

Приходи	28.076 зол.
Розходи	22.163 „
Сальдо на IV.	5.913 зол.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОГРОЗА РИМУ.

Лист папського делеґата, наказуючий укр.-кат. священству відкликати публично всі оскарження та закиди проти рутенського єпископа, це незвичайно характеристичний документ.

Священики мають понизити свою гідність, яко люди й яко духовні провідники мають наплювати на свій нарід і його святощі, за які вони заступалися, потоптати в болоті свої переконання.

А все по приказу з гори!

Це наглядний доказ, чим для Риму Українці, від коли він зробив конкордат з Польщею. Виходилоби, що викривлення, спідлення супроти себе самого були і є для Риму природним явищем.

Справді варта подивитися, чи може це стерпіти людина чесного характеру.

Лист цей, то гидкий, неморальний поступок Риму супроти своєї пастви, а прецінь він є лише послідовним результатом боротьби.

Прошу застановитися.

По причині непорозумінь з єпископом, які розкрили очи засліпленому доси народові на роботу Риму, Польщі та рутенських єпископів, американська Україна зажадала від Риму 1) додержування заключеної унії з нашими дідами; 2) відкликання рутенського єпископа; 3) права вибирати собі догідного єпископа, священиків, та управлювання церковно-народнім майном.

Римови це видається неоправданим. Рим хотів зломити унію, і все її ломив, і ломити буде, аж її зломить. Він хоче мати або вірних слуг або най вони відриваються. Майна він не дурний віддавати, яке хитро-мудро все старався забирати.

До того, домагання американської України були звернені проти Польщі, а Польща вже наперлаби на Рим не вступати Українцям, якби Рим навіть захотів.

Рутенський єпископ знав це добре, і твердо стояв при Римі. Нарід розгорячився опором єпископа і не виповнив навіть того, що ухвалив сам на церковнім конгресі в Филаделфії. Заряджень ні ухвал церковного комітету не виконували! Щоби це виконати, треба було боротися завзято і витревало!

На се треба було роботи, відваги і гроший. Громади жадали всего від комітету і священиків, а священики дожидали активности зі сторони громад.

Одна лише відай громада в Вунсакеті, Род Айленд, взялася до цеї боротьби і — перевела її і то побідоносно. Аж дивно, що така Пенсилвенія, яка не має насильного права власти католицьких єпископів до церковних маєтків, не перебрала своїх маєтків в свої руки.

Бо це був майже одинокий спосіб боротьби: забрання маєтків в свої руки через суди, а в Ню Джерзі через церковний страйк та ліцитацію майна. Забравши майно в свої руки, люди могли тоді сказати Римови свої домагання та не журитися тим, що Рим відмовить. Священики-народовці пішли би з народом, — а ні, так Бог з ними!

Цього не зроблено, і це зле.

Та справа ще не програна! Не треба спускатися на дно! Треба знайти в собі іскри завзяття та відваги!

Припустім навіть, що священики підпишуть ту заяву, чи се нам вже не дає далі боротися? Чи се вже замикає дорогу йти в суди, добиватися своїх маєтків, забирати заряд маєтків у свої руки, а тим самим добиватися права встановляти священиків?

Певно, як ми будемо ждати, щоби священики все вам нас зробили, або комітет за ними, громади, тільки пальцем у черевику кивали, то певно, що з сього нічого не буде. З ніякої боротьби нічого не буде, коли ми будемо чекати, щоби хтось другий щось зробив, але не ми. Як ми будемо працю складати на других, то певно зі сього нічого не буде. Як ми будемо боятися коштів, то теж зі сього нічого не буде.

Щоби добути свого права, треба покласти й праці й коштів.

Боятися коштів нема чого. Зрештою, порахуймо тільки, кілько то ми мілїонів витратили на ті церкви. А для кого вони нині? Для Айришів! Значиться, вони не наші!

А як за ще пару тисяч потрафимо виратувати цей маєток (як що на ньому нема більше довгу, як він варта), так чому не пробувати?

А там, де маєток задовжений понад його вартість, нема що дурно час, енерґію та гроші витрачувати.

Коли здобудемо назад свої маєтки в свої руки, тоді не страшна буде погроза Риму — ні священству ні народови!

Священство побачить рішучість в народі — і не піддасться брутальній насилі, та не спідлиться за кусок хліба, а нарід злучений в одно, покаже силу, з якою і ворог буде числитися.

Бо досі ми нічого не робимо, тільки говоримо, а ворог тільки сміється, і то нахально сміється!

Линден, Н. Дж., 26. мая 1927.

П. Ковальчик.

КУДИ ПІДЕ ПОЛЬСЬКА ПОЗИЧКА,

Перед кількома тижнями вичитав я в „Свободі", що Польща призначила 10,000.000 злотих на „Східні Креси".

А тепер дістав я листа з краю, з якого виходить, що та велика сума призначена на слідуючі вибори до польського сойму у Варшаві. Ото ту суму призначили Ляхи на те, щоби по старому звичаю підкуплювати українських виборців та наклонювати їх до голосовання на польських кандидатів.

В листі, який написав син пок. Г. Малярського, що був членом У. Н. Союза, а якого забито в Нюарку, читаємо таке: Ви писали, щоби Вам дати знати про наші українські відносини в краю, а то тяжко писати, бо раз такого листа почта не перепустить, а по друге ми й так богато не знаємо, бо всьо, що цікаве і варта би знати, ґазета не подає, бо Поляки конфіскують. Можу Вам тільки донести те, що тепер по наших селах крутяться ріжні агенти, які розповідають про надходячі вибори до Варшави і обіцюють селам а то і поодиноким господарам, які готові голосувати на Поляків грошеву поміч. Вони навіть в нашій читальни в Рудниках хотіли робити віче в тій справі, але як розповіли, чого вони хочуть, наші люде понюхали письмо носом і вже були такі, що хотіли почастувати непрошених гостей колом, але гості почули те і зникли, що й слід по них пропав. А по злодійськи підходили до бідних людей: Бо кажуть, що вам з якоїсь України? Вам треба збіжа, землі, грошей на поправу господарки, а те все можете дістати від польського уряду, бо він призначив для вас грубі мілїони. Тільки голосуйте на ту лісту, на яку вам уряд скаже.

Так було в нас, але вже в Лисовій знайшлося таки кількох пияків хрунів, що підписали їм в корчмі якісь декларації. От бачите, на що вживає Польща позички. Хохе розбити наш нарід і поширити хрунівство.

І. Семань,
Ню Йорк, Н. Й.

ХТО МАЄ ПРАВО ВЖИВАТИ СТРІЛЕЦЬКОГО ІМЕНИ.

Член Стрілецької Громади В. Петрусик підносить в Голосах Читачів, що тільки той повинен мати право вживати імени стрільця, хто виповнив листки і став членом Стрілецької Громади. А щоби виповнити ті листки, треба подати двох свідків, котрі посвідчили би, що той а той стрілець служив в українській армії.

Я й инші мої знайомі таких свідків не маємо, бо служили в ріжних частинах. Але зате є між нами такі, яких свідками є їх близни від ран, що їх одержали від ворожих куль. Чи той стрілець, що натерпівся в таборах, що не вигоїв ще ран, не має вже навіть права до свого стрілецького імени тому, що не має двох свідків своєї служби і своїх терпінь? Чи той стрілець, коли він з певних причин не є чи не може бути членом Стрілецької Громади, вже тим самим не має права вживати публично свого стрільцького імени, яке він оплатив своєю кровю? Ні, так бути не може. Я не виступаю проти Стрілецької Громади, але не погоджуюся з тим, що тільки члени тої Громади мають право до публичного вживання стрілецького імени.

Василь Нагайло,
був. ст. дес. У. Г. А. з групи ген. Кравса.

СТАЛОСЯ.

В числі 120 „Свободи" прочитав я новинку, що Рим „ломить унію", бо приказує священикам упідлитися, не вислухавши жалоб проти нарушення прав і привілеїв укр. гр.-кат. церкви.

Не тепер ломить Рим унію, а поломив її вже давно. Я все говорив і говорю тепер, що Рим на ніякі уступки не піде. Грозили Римови і другі, сильнійші від нас народи, ґрозили і держави, а Рим не уступав, бо Рим деспотичний. І не мали другі народи иншого виходу як зірвати з Римом. І позривали і не зле на тім вийшли. Цвитуча Анґлія чи Німеччина найкращим того доказом. Ап. Делеґат Біонді, зглядно Свята Конґреґація каже, що священики кинули заколот між вірних. А чи це правда? Таж заколот вніс той, кого та Конґреґація сюди як свого єпископа післала.

Деспотичних циркулярів Ап. Делеґата не повинен підписати ніякий священик. Всі ті священики повинні тепер разом з Церковним Комітетом скликати новий Конґрес, а нарід вже скаже на нім своє тверде слово.

А. Ш.
Филаделфія, Па.

ЯК ДБАЮТЬ КОМУНІСТИ ПРО УКРАНСЬКІ ІСТОРИЧНІ ПАМЯТНИКИ.

Недавно появилася вістка в київській „Пролетарській Правді" про те, як то в самому Київі крадуть цінні памятки, нераз великої вартости, а комуністична влада спокійно дивиться на це.

Так у бувшім Видубицькім монастирі покрадено усі металеві плити з могил з дуже цікавими старовинними написами, плити ці здебільшого місцевого виробу. Розкрадено майже всю металеву решітку Андрієвської церкви. Покрадено всі цинкові ринви й видрано богато бронзових плит з бокових дверей Володимирського собору. Виломано дуже цінні ґраровані мідні нагробні таблиці XVIII. століття зі стін Лаври, зникла прекрасна бронзова скульптура роботи париського майстра з могили Кайзароа в печерах, зникли навіть усі дзвони з тамошньої дзвіниці. Покрадено залізне покриття мурованої огорожі саду коло архітектурного інституту в садибі Софійського собору, з огорожі садиби Миколаївського собору на Печерську і т. и.

Минулої зими злодії не минули також і памятника князя Володимира на Володимировій горі, що його виконав 1853 року славний скульптор Кльод фон Юргенсбург. Памятник має велику історичну цінність. Злодії зачепили якимсь невідомим способом довгий шнур за саму статую Володимира, лізуть по ньому нагору й відломлюють там бронзові барельєфи прикраси у вигляді гірлянд, голову бугая й орнаменту.

Київська краєва інспектура для охорони памяток звернулася до большевицької поліції й просила вжити заходів до охорони памятника. Поліція обіцяла доглядати за памятником й висилати там стежі.

На жаль, це нічого не помогло. Шнур, прикріплений до статуї, висить до нині, злодії лазять як і раніще на самий верх монументу й останні бронзові прикраси його зникають одна за одною. Мабуть небавом украдуть і саму статую Володимира з монументу.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НІЯҐАРА ФОЛС, Н. Й. Бр. св. Покр. Богородиці, від. 351, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 1. червня, о 2-ій год. пополудни, в гали парафіяльній. Проситься всіх членів прийти і вирівнати свої залеглі вкладки; будемо фотографуватись до календаря на рік 1928. — Дасило Кісіль, предс.; Гілярт Мартинишин, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 4. червня, в гали під ч. 435 Мейн ул. о годині 7-ій вечером. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Буде також справа будови свого Народного Дому.—В. Григірчак, предс.; Т. Ничка, кас.; М. Сас, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Уряд Тов. Запорожська Січ, від. 206, повідомляє всіх членів, що мітінґ звичайний відбудеться дня 5. червня, на гали парохіяльній, огод. 1.30 пополудни. — Яким Шаравара, предс.; Йосиф Кава, кас.; Ілія Мигут, секр.

ГАРКАВЕНКО В БОСТОН, МАСС.

В четвер 2. червня 1927 р. в Грейд Опера Гавз відбудеться правдива війна. Гаркавенко буде боротися з кавбоєм Тамс Мона Томп. Як вже відомо, Гаркавенко побідив кавбоя в Ню Йорку, тепер кавбой говорить, що відомститься на Українцеви за всі побіди. Гаркавенко знова не падає на дусі і каже, що дикий кавбой ще раз відчує, що таке Українець. Уважайте Гаркавенку, щоб не вийдовся [illegible] (Оголош.)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, відбувшогося в днях від 16.—18. лютого 1927 р.

(Продовжене)

Заступництво:

На запит гол. предсідателя, чи сторони, користаючи з § 418 статутів У. Н. Союза, бажають мати своїх заступців, сторона оскаржуюча заступництва зріклася, а оскаржений подав бажанне, щоби його обороняв гол. фін. секретар Р. Слободян, однак коли сконстатовано, що не лиш д. Слободян, але ніхто з присутних заступати сторін не може, з тої простої причини, що вже входить в склад мирового суду, та що заступцем може бути хтось з поза складу гол. уряду, але тільки союзовець, д. Братусь заявляє, що буде боронитися сам.

Переслуханне.

О. Ревюк: На візванне гол. предсідателя Т. Грицея, О. Ревюк в імени сторони обжаловуючої заявляє, що стаття в Українській Громаді, підписана іменем п. Дмитра Братуся, має на ціли представити редакцію і урядників У. Н. Союза як банду заговірників, які надуживають свого уряду для обманювання довіряючих їм членів. Стаття має на ціли почасти викликати ненависть до редакції і уряду, а почасти їх осмішити. Стаття старається ворожо освітлювати події, які зайшли ще давнійше, перед послідною конвенцією У. Н. Союза і в сей спосіб підсуває читачам, що й конвенції У. Н. Союза не вміли і не вміють давати собі ради з сею горсткою нібито обманців і шарлятанів, що мовляв захопили в свої руки владу в організації. Стаття в сей спосіб осуджує не лиш редакцію або виконавчий комітет У. Н. Союза, але і конвенції та весь загал членів сеї організації.

Цього рода стаття наносить шкоду організації. Вона осмішує і викликає ненависть до її органу і управи, бо природним відгуком всякого читача, який повіривби тій статті, малоби бути відвернене від У. Н. Союза.

З того рода виступами своїх членів бореться кожда організація. Нема організації на світі, яка би не осуджувала в якийсь спосіб такого поступку свого члена.

Се не значить, що член не має права критикувати свого уряду або органу в організації, але він мусить се робити в спосіб і в місци на се статутом-законами означеним, щоби організації помочи, а не шкодити.

Стаття тим більше є каригідна, що виходить не від звичайного члена, але від головного урядника організації, з чого читач мавби набрати переконання, що то остерігає перед обманьством не звичайний член, але урядник. Тож коли можнаби ще вирозуміти єсли звичайний член не вміє найти дороги, часу і місця на критику, то сього безуслівно муситься вимагати конче від тих, що покликані є до оберігання інтересів організації.

Тому, коли тую статтю справді писав п. Братусь, головний радний У. Н. Союза, то головний уряд У. Н. Союза в інтересі сеї організації рішучо обовязаний його осудити.

С. Ядловський: На запит г. п. Т. Грицея другий обжаловуючий додає, що коли в тій статті д. Братусь твердить, що ми всі тут в управі і органі сеї організації, то все одна і та сама голота, то при чім він сам тут, і се власне треба вирішити. Або він тут, або ми.

Д. Братусь: Діставши слово, д. Братусь заявляє бажанне, щоби кожде його слово було запротоколоване, а коли гол. предсідатель Т. Грицей впевнив його, що хоч задля браку українського стенографа, немислимо буде кожде слово його занотувати, так зробиться все, що в даних обставинах можливо, аби протокол дав як найвірнійший образ з сеї розправи, д. Братусь торжественно заявляє, що статтю, за яку його оскаржується, писав сам і писав тільки саму правду.

Наводячи дальше слово в слово цілу статтю, як була друкована і тут в протоколі повторена, додав лишень відповідні рухи, а то відповідно тому, де в статті кпиться, а де що твердиться, отже або всміхався або хмурився, а місцями гримав кулаком до стола для більшого натиску і підчеркнення уступів з висше поданої статті.

Вичерпавши матеріял з статті, стверджуючи кожду стрічку, що се нич більше тільки сама правда, витягнув з торби якусь брошуру, а отворивши її так, щоби видно було відбитку на першій стороні, не сказавши, що се спільного має зі справою, або з головною управою У. Н. Союза чи його органом Свободою, не сконстатувавши, що ся брошурка була друкована і видана десь в Шикаго, чи де там инде, поясняє, що се є програма обходу річниці І. Франка, але замісць портрету І. Франка є видрукований портрет о. Дженджери і питає, „як се назвати". Так каже обходять свято Франка ті, що йдуть на ваші поклики в Свободі.

Хтось звертає увагу, що Союз ні його орган не може відповідати за нетакт впорядчиків обходів; що про ту програму нічого ні Союз ні Свобода не знає.

Гол. предсідатель просить, щоби обжалованому в його бесіді не переривати.

Д. Братусь заявляє, що вже кінчить і, перейшовши ще раз цілу статтю слово в слово, ще раз заявляє, що сам її писав і саму правду, а вкінци, звертаючися до суддів, каже: Ви сами знаєте, що то все правда, тільки ви, так як і я, безрадні. Мені закидають, що я партійник, що належу до партії, яка поборює напрям Свободи, а сами належуть, а зглядно творять все одну і ту саму партію, яка з всего народну справу зробить. В якої колись Франц Йосиф, а відтак постепенно Петлюра, Петрушевич, Українська Рада, Народний Комітет і Обєднанне, а на конець Конкордат, Целібат, Назарук і Богачевський, то все народна справа. Судітьже мене, але не після серця, тільки після розуму. Я кінчу і ще раз повторяю, що я писав саму правду, яку я старався вам доказати з тим, що вони все одні і ті самі були, є і будуть, так якби тільки вони одні мали право боронити українську справу.

Суд.

Коли д. Братусь перестав і на запит гол. предсідателя відповів, що більше нічого до сказання не має, гол. предсідатель взиває суддів, щоби ставили свої питання, для ліпшого вирозуміння справи і поясняє, що опісля обі сторони опустять салю, а члени суду остануть сами і так довго і безперервно радити будуть, поки не прийдуть до якогось спільного осуду-вироку в тій справі.

І. Каштанюк: Діставши призволенне, І. Каштанюк питає: Пане Братусь, чи ви кромі тої статті, за яку ви тепер оскаржені, і вже після того, як ви зігнорували запити до вас від гол. предсідателя, чи ви дальше такі самі статті до тої самої ґазети до видрукування посилали?

Д. Братусь: Так, я опісля післав ще другу таку статтю до тої самої ґазети і під таким самим наголовком і підписом.

І. Каштанюк: Так в світі водиться, що за такі статті відвічає не лиш той, що писав, але і той, що її друкував і нам цікаво булоби знати, хто є менаджером тої ґазетки, чи не схотілиби ви нам того сказати?

Д. Братусь: Так, менаджером є присутний тут гол. радний У. Н. Союза д. Ст. Матчак.

М. Петрівський: Пане Братусь, а чи були ви на послідній конвенції У. Н. Союза?

Д. Братусь: Так, був.

А. Петрівський: В якім характері ви там були?

Д. Братусь: Як делеґат на конвенцію.

М. Петрівський: Чи справували ви там може який уряд?

Д. Братусь: Так, я був містопредсідателем послідної конвенції У. Н. Союза.

М. Петрівський: А чи були ви і на попередній конвенції?

Д. Братусь: Так, я був і на попередній конвенції У. Н. С.

М. Петрівський: А що ви там робили?

Д. Братусь: Був делеґатом.

М. Петрівський: Але чи ви і на попереднійшій конвенції справували який уряд?

Д. Братусь: Так, я був містопредсідателем обох послідних конвенцій У. Н. Союза.

М. Петрівський: Як містопредсідатель конвенційний ви мусіли знати, що ті конвенції ухвалювали в справі органу У. Н. Союза.

Д. Братусь: Не знаю.

М. Петрівський: Чи обі послідні конвенції, на яких ви були містопредсідателем, не одобрювали напрямку свого органу і не ухвалювали що сей напрямок, а саме національно-демократичний, маєсь провадити дальше?

Д. Братусь: Того не памятаю, але знаю, що були голоси і против напрямку Свободи і на обох послідних конвенціях, тай я сам був проти того напрямку ще й на конвенції. Я власне належав до тої групи, що з політикою Свободи ніколи не годилася і не погодиться.

М. Петрівський: В тім то і біда, що ви знаєте, що обі послідні конвенції, на яких ви були містопредсідателем і на яких ви так само критикували політику Свободи, що ті конвенції не ухвалювали того, чого ваша ґрупа бажала, але одобрювали і ухвалювали се, що ви дальше не перестаєте критикувати і поборювати. Річ в тім як раз, що ви таким чином не виступаєте проти осіб, які виконують конвенційні ухвали, але проти самої конвенції і її ухвал. Річ в тім, чи ви служите інтересам тої організації, в котрій ви дали себе вибрати сталим головним урядником, чи ви служите тільки одній ґрупі, яку ви заступали.

М. Угорчак: Пане Братусь, чи нім ви помістили тую статтю, за котру ви оскаржені, в чужій пресі, чи ви старалися о поміщенне її в Свободі і може вам відмовлено?

Д. Братусь: Не відмовлено, бо я не старався; я з гори знаю, що не помістилиби.

М. Угорчак: Чи ви свідомі того, що ви писали, тай цілого такого вашого поступовання?

Д. Братусь: Так, як це я тут доказував.

М. Угорчак: Чи ви відповідали гол. предсідателеви на його два листи до вас в тій справі?

Д. Братусь: Ні, не відповідав.

М. Угорчак: То все, дякую.

Р. Слободян: Пане Братусь, чи ви справді сами, з власної ініціятиви, з власного розуму і власноручно тую статтю писали?

Д. Братусь: Так, з винятком коректи, яку звичайно редакції практикують.

Т. Михальчук: Ви закидуєте, що Союз, зглядно його орган, сам довгі літа ширив рутеньство, а навіть так звався. Чи ви приступали вже до Українського Народного Союза?

Д. Братусь: Так, назва вже була змінена.

Т. Михальчук: А чи знаєте, хто тут в Америці, на довго перед тим, нім ви вступили до сеї організації, тай довго перед тим, нім ви до Америки приїхали, перший ширив тут національну свідомість, тай яку ціну за теперішнє своє імя заплатив?

Д. Братусь: Назву змінила конвенція в 1914 р.

Т. Михальчук: Чи ви відносилися коли до голови сеї організації і звертали увагу, що редагованне Свободи або її напрям не згідний з волею членів, або шкідливий організації?

Д. Братусь: Ні, не звертався.

Т. Михальчук: То може до редакційного комітету, або до редакторів?

Д. Братусь: Не відносився до нікого, бо не вірив, щоби се що помогло.

Т. Михальчук: Чи ви справді не вірите, що все те, що Свобода в загальних справах пише, в справах, якими інтересується загал членів і вся іміграція, справи, які той загал сам творить, будує або з якими бореться, що се є справи народні, та що орган народної організації народними справами займатися повинен, а передовсім тими, якими займаються її члени. Чи ви справді не вірите, що те все, що Свобода пише, пишуть самі редактори, але також члени сеї організації та що вони мають до того повне право. Чи ви справді великого числа членів нашого Союза не уважаєте за нарід, а справи, якими вони інтересуються, не народними?

Д. Братусь: Свобода потрафить будь з чого зробити народну справу і членів обдурити.

Т. Михальчук: Не вжеж ви справді вірите, що той загал членів такий, що його аж так дурити можна?

Д. Братусь: В тім то й вина Свободи, а не моя.

(Дальше буде)

ЗВІТ ІЗ ЖЕРТВ АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

ЗА СІЧЕНЬ—БЕРЕЗЕНЬ 1927.

1.	Обєднанне, Филаделфія	$1.000.00
2.	Преосв. еписк. Богачевський, Филаделфія (в тім Церк. Громада в Йонґставн $41)	136.00
3.	Українська Стрілецька Громада в Филаделфії	125.00
4.	А. Сенів, Шикаґо, Ілл., зб.	93.00
5.	Січ. Орган. Україн. Канада (М. Возьний), Торонто, Онт.	75.00
6.	Централя Гетьм. Січей в Канаді в тому: а) о. Н. Крижановський, Мондер, Альта $60.40; б) П. Весний, зб., Вінніпеґ 10.70; в) А. Калужняцький, Комарно, Ман. 5.00	76.10
7.	В. Козюк, Клівленд, О	60.00
8.	Січова Організ. Укр. (А. Мохорук), Дітройт	50.00
9.	Братство св. Володимира, І. Солтис, Ню Йорк	50.00
10.	І Відд. Обор. Укр. і злуч. нюйорські т-ва, М. Сиротюк	45.00
11.	Січ. Орган. Укр. (С. Можевський), Ошава, Онт.	44.80
12.	IV. Округ Січ. Організ. (М. Чемний), Дітройт	30.00
13.	В. Есаїв, Мелвіл, Саск., Канада	28.00
14.	Яків Смольський, Коністон, Онт., Канада	21.00
15.	Іван Чопак, Канонсбурґ, Па.	20.00
16.	Відд. Укр. Нар. Союза (Марія Гапанович) Ню Йорк	20.00
17.	Відд. 28 Обор. України ,Парсон, Па.	18.00
18.	Запомогове Т-во Укр. Жінок (Мар. Шевчук), Шикаґо	15.00
19.	Відд. Обор. України (М. Трояновський), Лянкастер	15.00
20.	Онуфрій Баляс, зб., Ню Йорк	12.00
21.	Комітет для вшанування памяти І. Франка (П. Щурко), Фал Рівер, Масс.	10.00
22.	Запомог. Т-во Січ, 75, Відд. У. Н. С. (С. Дідула), Дітройт	10.00
23.	о. Петро Процьків, Маршель Маллет, Бразилія	7.00
24.	Голубець Йосиф, Кенниа, Аляска	1.00
25.	Яросевич Михайло, Ню Йорк	1.00
	Незнані жертводавці:	
26.	Прибуло 30/І.27. через Bank of Unit. Stat., New York	51.00
27.	Прибуло 21/ІІ. 27. через Bank of Unit. Stat., New York	12.00
28.	Прибуло 12/ІІІ. 27. через Zentral-Kassa, Wien	50.00
29.	Прибуло 18/ІІІ. 27. через Guaranty Trust Co., Newark, N. J.	40.00
	Разом	$2.115.98

Українське Краєве Товариство Опіки Над Інвалідами у Львові, вул. Руська, ч. 3 ІІ.
Д. Паліїв, м-голова;
Т. Мартинець, секретар;
Др. П. Деркач, скарбник.

САМОЄДИ.

Між ріками Обом і Єнисеєм, біля північного Ледяного моря, лежать величезні, майже безлюдні, тундри. Жиють там вигибаючі народи, Самоєди, Тунґузи і багато племен, споріднених із ними. Росія володіє над тими безмежними землями. Христіянство дійшло, щоправда, всюди, але лише на зверх, бо всі ті племена є поганські, привязані до своїх старих звичаїв. Володіють ними тубільці-князі, але більше слухають вони своїх духовників, шаманів. Їх одиноке майно: рени. Звірята ті служать як верхівці, як потягові, достарчують шкіри на одяги, мяса і молока для поживи, з жил роблять нитки для шиття одягів. Зимою в цих околицях мороз сягає до 50 степенів Реоміра нижче зера. Давніше жили ці люде в шатрах із шкір (юртах), тепер будують юрти з дерева, на взірець російських хат; огрівають хату невеличкою печею. Люде, цілі родини, пси, худоба, все жиє в одній хаті. В деяких околицях будують підземні хати. Самособою ці племена є кочові, бо мусять усе переноситися туди, де є паша для ренів. Рени, це їх цілий маєток. Рени шукають собі поживи і під снігом. Коли мороз уже занадто великий, дають ренам їсти сушену рибу. Бо літом ловлять богато риби на запас, а зимою полюють. Полюють задля кожухів. Мова їх нелегка і на протязі довгих літ лише дуже мало дослідників заблукалося в ті сторони. Відстрашує дослідників це, що не можуть порозумітися зі Самоєдами та що в тих околицях страшне веремя, метелиця, морози.

Фінляндський учений Каі Доннер постановив собі досліджувати життя Самоєдів на місці, у них дома, щоби краще пізнати не лише їх аверхнє, але й душевне життя. Самоєди, Остяки, Тунґузи й інші нерадо зраджують чужинцям свої народні тайни, а передовсім дорожать своєю релігією й релігійними звичаями. Але Каі Доннер був споріднений зі Самоєдами, тому сподівався, що Самоєди будуть для нього більше довірчиві, як для зовсім чужих. Каі Доннер перейшов Ґренляндію, жив серед Ескімосів цілком звик до них, стався зовсім такий, як вони. Каі Доннер мандрував по Росії, прийшов до Томська, взяв зі собою самоєдського провідника і навчився самоєдської мови, зодягнувся по самоєдськи, так що ніхто не впізнав би був у ньому чужинця. Коли потім зявився між самоєдськими племенами, вони вважали його одним із своїх, були для нього щирі. Нічого не скривали перед ним. І так він майже перед вимертям того народу одинокий міг розказати правду про його життя, смерть, звичаї, віру.

А подорож була дуже тяжка. Руки і ноги відмерзали Доннерові, насікомі гризли його, але труди ці не пішли на дармо. Цікаве, що звичаї у ріжних народів є подібні, хоч вони від себе живуть як найдальше. Причина цього ще не знана. Коли Самоєди вбють ведмедя, не здеруть із нього кожуха ні не їдять мяса, поки не відправлять означених обрядів як найточніще, під проводом шамана. Треба перепросити душу ведмедя. Саджають його, промовляють до нього і просять прощення. Зовсім подібні звичаї є в Ескімосів. Вони також обходяться з ведмедем, якого мають зїсти, наче з яким святим звірем і стараються перепросити його душу. Навіть у подробицях ці обряди є схожі зі собою. Із Сибіру і Лямбрадору аж до Індій дуже далеко. А всетаки й Індійці стараються вплинути на душу крокодиля, коли вбили його. І зброя примітивних народів є подібна. Австралійську спису (бумеранг) можна стрінути в глибині Африки. Також на староєгипетських малюнках бачимо подібну спису. Ловець вбиває нею дикі качки, що вилітають із шувару. Таких примірів можна навести богато.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".